

BRIEF VAN DE DAG

Beschuldigde sta op

Ik was behoorlijk gechoqueerd toen ik in de bijdrage van Kurt Martens (*DM 3/2*) het volgende las: "De 'ontdopingsacties' die door de vrijzinnige bewegingen worden georganiseerd, mogen dan wel op veel persbelangstelling rekenen. Maar wat heeft de vrijzinnige beweging te zeggen over pedofilie, toen en nu?"

Ik wil hier toch graag twee dingen duidelijk van elkaar scheiden: het vrijzinnige standpunt over elke vorm van machtsmisbruik (en bijgevolg ook over pedofilie) en de ontdopingsacties van de vrijzinnige beweging. De formulieren voor kerktreding (ontdopingsformulieren) waren er altijd al: toen en nu. Het doopsel is een keuze die ouders maken voor hun kind, en die staat haaks op waar de vrijzinnigen voor staan: het zelfbeschikkingsrecht. We geven dan ook (volledig vrijblijvend) de nodige informatie aan iedereen die wenst niet gedoopt te zijn. En dit volledig objectief, niet meer en niet minder. Dit staat volledig los van het pedofilieschandaal dat er nu binnen de kerk woedt.

Het is wel een duidelijk gegeven dat er nu, meer dan vroeger, aanvragen tot kerktreding zijn. Het seksueel misbruik van kinderen, en vooral het ontkennen ervan door een instituut dat zoveel vertrouwen kreeg, beweegt de mensen massaal ertoe uit dit instituut te stappen dat ze niet (meer) erkennen. Volgens mij een gerechtvaardigde manier om je onvrede met bepaalde standpunten te laten merken. Wil dit zeggen, zoals de heer Martens stelt, dat de vrijzinnige beweging niets te zeggen heeft en had over pedofilie?

Integendeel, de vrijzinnigen hebben altijd al een duidelijk standpunt gehad over elk machtsmisbruik, seksueel of anders (pesten, mobbing), waar dan ook (op de werkvloer, in het verenigingsleven, binnen het gezin, in de kerk). Pedofilie hoort daar zeer zeker bij. Vrijzinnigen leggen het beslissingsrecht in handen van elk individueel persoon, en dit in respect voor de mensenrechten, de rechten van het kind, de gelijkheid tussen man en vrouw. We leggen ons lot niet in handen van een hogere macht, we nemen zelf onze verantwoordelijkheid.

En wellicht is dit de boodschap die we aan de heer Martens kunnen geven. De aandacht van heel het pedofilieschandaal en de rol die de kerk erin speelde, afleiden door de vrijzinnige bewegingen op te roepen zich in deze te verduidelijken, lukt niet. Het opkuisen moet daar gebeuren waar het hoort te gebeuren. Volledig transparant en op een correcte juridische manier. Deze 'kelk' als afleidingsmanoeuvre aan een ander doorgeven getuigt van weinig verantwoordelijkheidszin.

Wie schuldig is moet bestraft worden, en dit zonder respect voor de functie die hij of zij uitoefende!

Marieke Hofte,

Voorzitter Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging

Zuilenconflict

Na Filip Buekens (*DM 26/1*) en Herman De Dijn (*DM 31/1*) is Kurt Martens (*DM 3/2*) de derde katholieke denker die een aanval lanceert op 'het boegbeeld van vrijzinnig Vlaanderen', Etienne Vermeersch. Het is een bekende tactiek: maak je tegenstander verdacht en daardoor kan je jezelf of jouw partij vrijpleiten. Wat tot de zonderlinge conclusie kan leiden dat de 'rekkelijke' opvattingen van Vermeersch in 1979 het kindermisbruik binnen de kerk in de hand zouden hebben gewerkt. Martens bewijst Vermeersch te veel eer: pedofiele priesters en paters - en nonnen - hebben de geschriften van Vermeersch nooit gelezen.

Dit gezegd zijnde: mijn houding ten opzichte van pedofilie is gebaseerd op zelfstandig nadenken, zoals het een vrijzinnige betreft, en observatie. Ik blijf pleiten voor meer nuchterheid in dit hysterische post-Dutroux-tijdperk. Pleiten voor meer nuchterheid betekent echter niet het misbruik goedpraten, deze pleidooien proberen enkel het echte misbruik - dat zoals professor Adriaenssens heeft aangetoond neerkomt op machtsmisbruik - te onderscheiden van het seksuele gedrag van een minderheid dat wel een taboe doorbreekt maar daarom nog geen schade aanricht of ongewenst is.

De blik op het fenomeen zal altijd vertroebeld blijven zolang men weigert mogelijkheden te onderzoeken die de eigen opvattingen of het eigen aanvoelen geweld aandoen.

Een vrijzinnige denker staat open voor de veelzijdigheid van de werkelijkheid en is bereid waarheden te erkennen die ons niet welgevallig zijn. Daarom moet hij wel eens taboes doorbreken en veroordelen uit de weg ruimen. En dan gebeurt het, zoals met Vermeersch in 1979, dat men begrip vraagt voor een gedrag waarvan 'de publieke afkeuring en strafrechtelijke betuigeling mateloos overtrokken zijn'.

Men moet dan wel luisteren naar alle getuigenissen en niet enkel naar de verhalen die het eigen (voor-)oordeel bevestigen.

Staf De Wilde, De Haan

DIRK VERHOFSTADT dient Kurt Martens van antwoord

Vrijzinnigen veroordelen pedofielen, nu de kerk nog

Sinds enkele dagen is vanuit katholieke hoek een heuse mediacampagne bezig om het seksueel misbruik van kinderen door geestelijken in de kerk te minimaliseren en de fundamentele schuldvraag hoe het zover is kunnen komen, bij anderen te leggen. Daarbij viseren professoren van katholieke universiteiten moraalfilosoof Etienne Vermeersch en bij uitbreiding de hele vrijzinnige gemeenschap. In zijn bijdrage in *De Morgen* van 3/2 vraagt Kurt Martens zelfs openlijk wat "de vrijzinnige beweging over pedofilie" zegt, insinuerend dat de "ruimdenkendheid in vrijzinnige kringen" in de voorbije decennia, zoals de tekst van Vermeersch van 1979, zou hebben bijgedragen tot meer tolerantie tegenover pedofilie.

Laat mij meteen een antwoord geven op de vraag van mijnheer Martens. Vrijzinnigen veroordelen elke daad waardoor een ander schade wordt berokkend en keuren pedofilie, in welke vorm dan ook, af. Dat doen ze niet omdat een god dat heeft gezegd, maar omdat een vrijzinnige elk kind als een uniek wezen beschouwt dat beschikt over onaantastbare rechten. De drijfveer voor vrijzinnigen om zo te handelen is hun respect voor de menselijke waardigheid en hun weigering om te aanvaarden dat een kind onrecht wordt aangedaan. Dit standpunt wordt in onze samenleving trouwens breed gedeeld door gelovigen die de Belgische en internationale wetten aanvaarden.

Neem het Verdrag van de Rechten van het Kind. Artikel 34 beklemtoont dat alle staten zich ertoe verbinden om "het kind te beschermen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik". Dat is wat in de praktijk ook zou moeten gebeuren. Daders van pedofiele praktijken, of ze nu gelovig zijn of niet, moeten door de samenleving beschouwd worden als misdadigers die voor het gerecht moeten komen en bestraft worden. Getuigen van dergelijke misdaden, of ze nu gelovig zijn of niet, hebben de plicht om dergelijke praktijken te melden bij het gerecht. Doen ze dat niet, dan maken ze zich medeplichtig aan schuldig ver-

FOTO DARIO PIGNATELLI / PHOTO NEWS

zuim. Elke normale mens met een beetje ethisch gevoel, gelovig als niet-gelovig, vindt dit de enige correcte houding.

De enige instantie die dat niet lijkt te beseffen is de katholieke kerk. Het Verdrag van de Rechten van het Kind werd ook geratificeerd door het Vaticaan. Maar de paus heeft steeds nagelaten om "passende maatregelen (te nemen) om kinderen te beschermen". Wie het rapport van de commissie Adriaenssens heeft gelezen, weet dat het seksueel misbruik van kinderen door katholieke geestelijken in ons land op grote schaal gebeurde. Het ging daarbij niet over 'onschuldige' handelingen, maar om zware criminele feiten zoals gedwongen masturbaties, orale penetraties en regelrechte verkrachtingen. Volgens het rapport waren de meeste slachtoffers tussen 10 en 14 jaar,

vaak nog jonger. Deze geestelijken werden daar meestal niet voor gestraft, maar door hun kerkleiders zelfs in bescherming genomen.

Parallele rechtspraak

Dat deze kerkleiders immoreel handelden, zal niemand ontkennen. Toch volgden ze een bepaalde logica. Het was immers de paus zelf, die via een richtlijn in 1962 en 2001 de opdracht gaf aan alle bisschoppen om gevallen van seksueel misbruik niet te melden aan de normale gerechtelijke instanties, maar aan de Congregatie van de Geloofsleer in het Vaticaan. Daarbij werd benadrukt dat iedereen, zowel daders, slachtoffers als getuigen een eeuwig stilzwijgen moesten bewaren op straffe van excommunicatie. Het gevolg was dat veel kerkelijke daders werden overgeplaatst naar andere parochies, waar ze nieuwe slachtoffers konden maken. Dat de kerk deze houding nog steeds hanteert, blijkt uit het feit dat er nog steeds geen pauselijke richtlijn bestaat om gevallen van pedofilie over te maken aan de gerechtelijke instanties.

De insinuatie van mijnheer Martens, dat de ruimdenkendheid over pedofilie de schuld is van vrijzinnigen (waarbij hij verwijst naar het opiniestuk van Vermeersch van 1979) is dan ook te gek voor woorden. Uit tal van onderzoeken blijkt dat deze misdadige praktijken binnen katholieke instellingen al gaande waren in de jaren '50, '60 en '70 en dat ze nadien nog toenamen. Het omgekeerde is waar. De strijd van ethici zoals Vermeersch is er altijd een geweest ten bate van het recht op zelfbeschikking

De insinuatie van mijnheer Martens, dat de ruimdenkendheid over pedofilie de schuld is van vrijzinnigen is te gek voor woorden

SVEN GATZ vraagt de heropening van het debat rond euthanasie

Tijd om de wet toe te passen

Politici die tv-programma's recenseren, zelden een goed idee. Toch wil ik hier graag mijn licht laten schijnen over de VRT-uitzending *Koppen XL*. Die bracht een aangrijpend, hard maar ook mooi verhaal van de laatste weken en dagen van Bart en zijn familie. Bart leed aan een zeldzame en ongeneeslijke kanker en wist dat het einde eraan kwam. Ondanks zijn jonge leeftijd nam hij op een opvallende manier vrede met zijn lot. Niet dat hij erover jubelde natuurlijk, het liefst van al had hij verder geleefd, maar hij ging bijzonder sereen en sterk om met het besef dat het niet anders was. Het was een verhaal waarbij de ogen van de kijker niet droog konden blijven, ook de mijne niet.

Wat me opviel was dat Bart bewust koos, in overleg met zijn dokter en verplegers, voor palliatieve sedatie. Die medische behandeling komt erop neer dat men in een kunstmatige (al dan niet tijdelijke) coma gebracht wordt om de pijn en het bewustzijn te verzachten, waarna men (meestal na enkele dagen) vanzelf overlijdt. Er komt dus geen actieve daad van onmiddellijke levensbeëindiging (euthanasie) vanwege een dokter aan

te pas. De patiënt glijdt als het ware vanzelf in de dood.

Ik wil euthanasie hier niet als beter kwalificeren dan palliatieve sedatie of omgekeerd. Voor beide procedures is veel te zeggen. Wat belangrijk is, is dat de vrije wil van de patiënt primeert. Bart koos voor palliatieve sedatie omdat hij vond dat het een mens

Mijn oom viel ten prooi aan kanker en wilde euthanasie maar kreeg die niet. Bart uit de 'Koppen XL'-reportage koos zelf voor palliatieve sedatie maar dit was voor mijn oom slechts een bittere 'troostprijs'

niet zelf toekomt een eind aan zijn leven te stellen. Dat is niet mijn persoonlijke opinie, maar ik respecteer Barts mening voor honderd procent en ik bewonder zijn moed. Zolang de patiënt zelf kan beslissen over zijn levenseinde maakt het mij uiteindelijk niet zoveel uit. Er zijn de principes en er is de menselijkheid. Daar wringt evenwel nog steeds het

schoentje in Vlaanderen. Er bestaat een euthanasiewet in ons land maar veel katholieke zorginstellingen passen die slechts met slepende voeten of zelfs helemaal niet toe. Mijn oom viel enkele jaren geleden ten prooi aan een zeer agressieve en snelle kanker, werd in allerijl in een katholiek ziekenhuis opgenomen, wilde eutha-

nasie maar kreeg die niet. Men paste wel palliatieve sedatie op hem toe, maar daar waar dit Barts eigen keuze was, was dit voor mijn oom slechts een bittere 'troostprijs' die enkel het ergste lijden verzachtte. Mijn ooms medische situatie bevond zich perfect binnen de wettelijke euthanasievoorwaarden van uitzichtloos lijden, maar het ziekenhuis

Dirk Verhofstadt is doctor in de moraalwetenschap en kernlid van Liberale

Etienne Vermeersch' intussen beruchte opstel uit 1979 over pedofilie blijft de gemoederen verhitten. Professor kerkelijk recht Kurt Martens vroeg zich hier gisteren af of vrijzinnige opinies als die van Vermeersch hebben bijgedragen tot een sfeer waarin kindermisbruik werd vergoelijkt en strafrechtelijke vervolging als ouderwets afgedaan. Verhofstadt reageert als door een wesp gestoken.

van de mens voor zover geen schade wordt toegebracht aan anderen. Het begrip schade werd in de loop van de voorbije decennia onder zijn impuls trouwens steeds breder opgevat en bevat naast fysieke ook psychische schade. De hele gedachte van de onaantastbaarheid van de integriteit van de medemens en van het kind in het bijzonder, is juist zijn verdienste. Diegene die hem bekampten zijn de katholieke kerk en vandaag de orthodoxe islam, die zich verzetten tegen dat recht op zelfbeschikking en ijveren voor een eigen parallelle rechtspraak.

Het komt Etienne Vermeersch zelf toe de juiste interpretatie van zijn tekst van 1979 te geven, wat hij ten andere reeds gedaan heeft. Wie zijn houding en strijd ten aanzien van ethische en andere maatschappelijke problemen wil kennen, kan dit binnenkort lezen in ons gezamenlijke boek *Een zoektocht naar waarheid*. Daarin zal het niet alleen gaan over de grondslagen van de moraal, over het al dan niet bestaan van god en over de strijd voor meer menselijke waardigheid, maar ook over de onmiskenbaar immorele houding van de katholieke kerk doorheen de geschiedenis, gaande van de inquisitie en de heksenverbrandingen, over de steun van pausen aan fascistische regimes en het onderdrukken van bevrijdingstheologen, tot de doofpotpolitiek van de kerk in gevallen van seksueel misbruik.

Sven Gatz is Vlaams en Brussels parlementslid voor Open Vld.

Het is tijd om het debat rond euthanasie te heropenen in het parlement, betoogt Gatz, naar aanleiding van de aangrijpende *Koppen XL*-reportage over het afscheid van kankerpatiënt Bart Verbeeck (*DM 3/2*).

weigerde de wet toe te passen. En zo zijn er veel meer gevallen dan wij denken. Mijn moeder kwam wel aan haar einde door euthanasie en nogmaals, haar dood was niet beter of slechter dan die van Bart, maar ze koos ervoor en het feit dat ze dat kon maakte dat haar heengaan voor mij en mijn zus iets draaglijker was.

Tijd om het debat rond euthanasie te heropenen in het parlement, niet als een wedstrijd om te bepalen wat nu de 'beste dood' is, maar wel om de vrije wil van de patiënt voor eens en voor altijd vast te leggen.